

29.

WARTOŚĆ WSPÓŁPRACY MIĘDZYNARODOWEJ

I. PROSPEKT WARTOŚCI

Współczesna integracja międzynarodowa dokonuje się w obszarze politycznym, militarnym i gospodarczym. Każde państwo może wnieść do współpracy inne doświadczenia, a wspólne działanie umożliwi rozwiązywanie problemów na większą skalę. Państwa współpracujące ze sobą czerpią korzyści ze wspólnych działań takie jak: wymiana kapitału, towarów i usług, obrona praw, bezpieczeństwo, udogodnienia w gospodarce, wspieranie słabiej rozwiniętych państw.

1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój społeczny.

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Umiejętność współpracy międzynarodowej.

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Kształtowanie postaw uczestnictwa i współpracy.

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Każda osoba w rodzinie ludzkiej ma swoje miejsce i znaczenie.
- Uczestnictwo w życiu społecznym.
- Organizacje międzynarodowe.

1.5. ZADANIA DLA UCZNIĄ, SAMOWYCHOWANIE

→ NORMY

- Troszcząc się o dobro innych, dbam tym samym o swoje dobro.
- Fundamentem wspólnot międzynarodowych powinna być miłość, solidarność, prawda i wolność.
- Człowiek odczuwa więź ze wspólnotą lokalną, narodową i globalną.

→ ZASADY

- Uczę się współpracy.
- Potrafię nawiązywać szczerze i głębokie relacje z wieloma osobami.
- Posiadam wiedzę dotyczącą roli wspólnot międzynarodowych.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

→ NORMY

- Uczestnictwo w życiu społecznym jest obowiązkiem moralnym.
- Dialog służy pokojowemu współistnieniu ludów i narodów.
- Każda osoba w rodzinie ludzkiej ma swoje miejsce i znaczenie.

→ ZASADY

- Uczę poświęcenia na rzecz potrzebujących.
- Uczestniczę w życiu szkoły.
- Inicjuję formy spędzania czasu wolnego, które angażują wszystkich członków rodziny.

1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

→ NORMY

- Należy kształtować postawę współpracy.
- Funkcjonowanie we wspólnocie szkolnej jest istotnym doświadczeniem przygotowującym do życia w społeczeństwie.
- Przynależność do grupy społecznej jest czynnikiem mobilizującym.

→ ZASADY

- Przybliżam uczniom rolę wspólnot międzynarodowych i przekazuję wiedzę o organizacjach międzynarodowych, których członkiem jest Polska.
- Uczę młodych ludzi odwagi w walce o dobro wspólne.
- Współpracuję z rodzicami na rzecz wsparcia rozwoju młodzieży.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Młodzież zastanawia się, w jaki sposób może służyć innym we wspólnocie szkolnej. Następnie wybierane są najlepsze pomysły, które zostają zrealizowane.

Za pomocą mapy myśli uczniowie przedstawiają działania wybranej organizacji międzynarodowej.

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Uczeń odczuwa więź ze wspólnotą lokalną, narodową, europejską i globalną. An- gażuje się w działania na rzecz społeczne i obywatelskie. Młodzież wie, że każda osoba w rodzinie ludzkiej ma swoje miejsce i znaczenie. Ma wiedzę w zakresie relacji występujących między wybranymi organizacjami międzynarodowymi a państwami.

1.10. ZAGROŻENIA

Istnienie wspólnot międzynarodowych wpływa na wzrost współzależności i wzajemnego oddziaływania państw. Poszczególne narody nie mogą w oderwaniu od innych zaspokajać swoich potrzeb. Realizacja idei nakłonienia państw o odmiennych systemach prawnych, tradycjach, interesach politycznych do przyjęcia konkretnych norm sprowadza się często do używania ogólnikowych sformułowań w umowach międzynarodowych. Globalizacja wypiera rodzime wzorce i zwyczaje, rozwija konsumpcjonizm. Istnieje ryzyko, że niektóre państwa mogą dyktować warunki innym, kierując się nie dobrem obywateli, ale chęcią większego zysku. Zmiana wartości i priorytetów może doprowadzać do narastania nierówności społecznych.

II. WYBRANA LITERATURA Z KOMENTARZEM

DO RADOŚCI

O Radości, iskro bogów,
kwiecie elizejskich pól,
święta, na twym świętym progu
staje nasz natchniony chór.

Jasność twoja wszystko zaćmi,
złączy, co rozdzielił los.
Wszyscy ludzie będą braćmi
tam, gdzie twój przemówi głos.

Kto przyjaciel, ten niech zaraz
stanie tutaj pośród nas,
i kto wielką miłość znalazł,
ten niech z nami dzieli czas.

Z nami ten, kto choćby jedną
duszę rozpłomienić mógł.
Ale kto miłości nie zna,
niech nie wchodzi tu na próg.

Patrz, patrz: wielkie słońce światem
biegnie, sypiąc złote skry,
jak zwycięzca, jak bohater –
biegnij, bracie, tak i ty.

Radość tryska z piersi ziemi,
radość pije cały świat,
dziś wchodzimy, wstępujemy
na radości złoty ślad.

Ona w sercu, w zbożu, w śpiewie,
ona w splocie ludzkich rąk,
z niej najlichszy robak czerpie,
z niej najwyższy niebios krąg.

Bracie, miłość niezmierna
mieszka pod namiotem z gwiazd,
całą ludzkość weź w ramiona
i ucałuj jeszcze raz.

Wstańcie, ludzie, wstańcie wszędzie,
ja nowinę niosę wam;
na gwiazdzistym firmamencie
miłość, miłość mieszka tam!

↑ F. Schiller, *Do radości*, w: *Ponad słowami. Podręcznik do języka polskiego dla liceum ogólnokształcącego i technikum. Zakres podstawowy i rozszerzony. Klasa 2, część 1*, red. M. Chmiel, A. Równy, Wydawnictwo Nowa Era, Warszawa 2019, s. 30.

KOMENTARZ

Fragment IX *Symfonii* skomponowanej przez Ludwiga van Beethovena (1770–1827) w 1823 roku do tekstu poematu Fryderyka Schillera (1759–1805) *Oda do radości* z 1785 roku jest hymnem Europy przyjętym przez Radę Europy i Unię Europejską. Cytowany przekład na język polski zawdzięczamy Konstantemu Ildefonsowi Gałczyńskiemu (1905–1953). Poemat Schillera wyraża idealistyczną wizję wolności, pokoju, solidarności i braterstwa całej ludzkości. Zachęca do wspólnego radowania się, świętowania i zjednoczenia w imię wyższego dobra.

Rozwój wspólnot i organizacji międzynarodowych związany jest z procesem instytucjonalizacji stosunków międzynarodowych. Instytucjom tym przyświeca realizacja wspólnego celu, wizji, misji. Integracja między państwami umożliwia wzajemny dialog i wspólne rozwiązywanie problemów. Państwa członkowskie działają zgodnie z przyjętym prawem.

III. NAUCZANIE

3.1. SUGESTIE FILOZOFICZNE

„Istnieją różnorodne formy społeczności, do których należą ludzie, i rozmaite więzy, które ich łączą. Do najważniejszych społeczności należą: małżeństwo i rodzina, naród, państwo, społeczność międzynarodowa”¹.

W pracach Zygmunta Baumana² odnajdujemy charakterystykę nowych form życia zbiorowego. Jednostce w ponowoczesności towarzyszy tendencja do poszukiwania wspólnoty. Paradoksalnie wynika to z dążeń do indywidualizacji własnego sposobu życia, która prowadzi do poszukiwania wsparcia u innych.

3.2. SUGESTIE DYDAKTYCZNE I PEDAGOGICZNE

Spółeczność szkolna charakteryzuje się istnieniem zarówno sformalizowanego prawa, jak i niepisanych zwyczajów. Atmosfera w klasie, w szkole zależy od tego, czy członkowie społeczności darzą się szacunkiem i zaufaniem czy potrafią przestrzegać reguł, współpracować i rozwiązywać pojawiające się konflikty. Szkoła jest specyficzną wspólnotą, którą współtworzą nauczyciele i uczniowie. Funkcjonowanie w jej ramach jest istotnym doświadczeniem przygotowującym do życia w społeczeństwie. Ważnym partnerem zmian w szkole jest samorząd szkolny.

1 R. Darowski, *Filozofia człowieka. Zarys problematyki. Antologia tekstów*, Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna Ignatianum – Wydawnictwo WAM, Kraków 2008, s. 139.

2 Por. Z. Bauman, *Wspólnota. W poszukiwaniu bezpieczeństwa w niepewnym świecie*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2008.

3.3. SUGESTIE PSYCHOLOGICZNE

Każdy człowiek stanowi element wspólnoty dla każdego innego członka społeczności. Istnieje wzajemne powiązanie pomiędzy jednostką a wspólnotą. Wspólnota jest doświadczaniem różnorodności, które łączy przeciwności. Tworzą ją osoby, które różnią się pragnieniami czy potrzebami. Przynależność do grupy społecznej jest czynnikiem mobilizującym, gdyż chęć przynależności do wspólnoty wynika z bardzo głębokich potrzeb ludzkich: miłości, opiekuńczości, afiliacji.

IV. NAUCZANIE RELIGIJNE

4.1. TEOLOG

Jako ciało Chrystusa tworzymy wspólnotę chrześcijańską – Kościół. To pozwala nam być wiernymi przekazicielami Ewangelii i krocząc razem, objawiamy światu miłość Boga. W tym duchu powinniśmy tworzyć relacje z innymi ludźmi, społecznościami, narodami. Tworzenie właściwych relacji wymaga duchowego rozwoju, umiejętności dawania, uwalniania się od egoizmu, otwartości i poświęcenia, cierpliwości. Istotą życia wspólnotowego powinna być ostatecznie miłość bliźniego, jego dobro i rozwój. To samo dotyczy relacji z innymi narodami czy kulturami.

Jan Paweł II w encyklice *Sollicitudo rei socialis* zauważył, że „przewyciężając wszelkiego typu *imperializmy* i dążenia do utrzymania *własnej hegemonii*, narody silniejsze i lepiej wyposażone winny poczuwać się do moralnej *odpowiedzialności* za inne narody, co prowadziłoby do powstania *prawdziwego systemu międzynarodowego*, działającego na zasadzie *równości* wszystkich ludów i niezbędnego poszanowania właściwych im różnic. Krajom pod względem ekonomicznym słabszym bądź z trudem utrzymującym się przy życiu należy, z pomocą innych ludów i wspólnoty międzynarodowej, umożliwić także wnoszenie do wspólnego dobra wkładu *własnych wartości ludzkich i kulturowych*, które w przeciwnym razie przepadną na zawsze”³.

4.2. NAUCZANIE PAPIESKIE

Solidarność pomaga nam dostrzec „drugiego” – osobę, lud czy naród – nie jako narzędzie, którego zdolność do pracy czy odporność fizyczną można tanim kosztem wykorzystać, a potem, gdy przestaje być użyteczny, odrzucić, ale jako „podobnego nam”, jako „pomoc” (por. Rdz 2,18.20), czyniąc go na równi z sobą

³ SRS 39.

uczestnikiem „uczty życia”, na którą Bóg zaprasza jednako wszystkich ludzi. Stąd ważność budzenia sumienia religijnego w poszczególnych ludziach i narodach. [...] W taki sposób proponowana przez nas solidarność jest drogą do pokoju, a zarazem do rozwoju. Pokój światowy bowiem nie jest do pomyślenia, jeżeli ludzie zań odpowiedzialni nie uznają, że współzależność sama w sobie wymaga przewyciężenia polityki bloków, porzucenia wszelkiej formy imperializmu ekonomicznego, militarnego czy politycznego, a także przekształcenia wzajemnej nieufności we współpracę. Współpraca jest aktem właściwym solidarności między jednostkami i narodami.

↑ SRS 39.

” Do współpracy międzynarodowej potrzeba osób, które uczestniczyłyby w procesie rozwoju gospodarczego i cywilizacyjnego poprzez solidarną obecność, towarzyszenie, formację i szacunek. W związku z tym organizacje międzynarodowe powinny zastanowić się nad rzeczywistą skutecznością swych aparatów biurokratycznych i administracyjnych, często nazbyt kosztownych. Zdarza się niekiedy, że adresat pomocy staje się użyteczny dla tego, kto mu pomaga, i że ubodzy służą do utrzymania przy życiu kosztownych organizacji biurokratycznych, zatrzymujących na własne utrzymanie zbyt wysoki procent tych zasobów, które powinny być w istocie przeznaczone na rozwój. W tej perspektywie

byłoby pożądane, aby wszystkie organizmy międzynarodowe oraz organizacje pozarządowe zatroszczyły się o całkowitą przejrzystość, informując donatorów i opinię publiczną o tym, jaki procent otrzymanych funduszy przeznaczany jest na programy współpracy, o prawdziwej treści tych programów i wreszcie o strukturze kosztów samej instytucji.

↑ CV 47.

”

Bardzo pragnę, abyśmy w tym czasie, w którym przyszło nam żyć, uznając godność każdej osoby ludzkiej, byli w stanie na nowo ożywić wśród wszystkich światowe pragnienie braterstwa. Wśród wszystkich: „Oto piękna tajemnica, aby marzyć i uczynić nasze życie piękną przygodą. Nikt nie może stawić czoła życiu w sposób odosobniony. [...] Potrzebujemy wspólnoty, ażeby nas wspierała, pomogła nam, takiej, w której pomagamy sobie nawzajem patrzeć w przyszłość!”⁴.

⁴ Franciszek, *Przemówienie podczas spotkania międzyreligijnego i ekumenicznego z młodzieżą, Skopje, 7.05.2019*, [online:] https://www.vatican.va/content/francesco/pl/speeches/2019/may/documents/papa-francesco_20190507_macedoniadelnord-giovani.html [dostęp: 31.08.2022].

Snujmy marzenia jako jedna ludzkość, jako wędrowcy stworzeni z tego samego ludzkiego ciała, jako dzieci tej samej ziemi, która wszystkich nas gości, każdego z bogactwem jego wiary czy jego przekonań, każdego z jego własnym głosem, wszystkich jako braci!

↑ FT 8.

4.3. PISMO ŚWIĘTE

„ Bądźcie między sobą jednomyślni. Nie gońcie za wielkością, lecz niech was pociąga to, co pokorne. Nie uważajcie sami siebie za mądrych. Nikomu złem za zło nie odpłacajcie. Starajcie się dobrze czynić wszystkim ludziom. Jeżeli to jest możliwe, o ile to od was zależy, żyjcie w zgodzie ze wszystkimi ludźmi.

↑ Flp 12,16-18.

4.4. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

„ Niektóre społeczności, takie jak rodzina i państwo, odpowiadają bardziej bezpośrednio naturze człowieka. Są dla niego konieczne. Aby umożliwić jak największej liczbie osób uczestnictwo w życiu społecznym, należy zachęcać do tworzenia zrzeszeń i instytucji wybieralnych „dla celów gospodarczych i społecznych, kulturalnych i rozrywkowych, sportowych, zawodowych i politycznych. Są to społeczności albo o zasięgu krajowym, albo międzynarodowym”⁵. Taka socjalizacja jest także wyrazem naturalnego dążenia ludzi do zrzeszania się, by osiągnąć cele, które przerastają ich indywidualne możliwości. Rozwija ona zdolności osoby, zwłaszcza zmysł inicjatywy i odpowiedzialności. Pomaga w zagwarantowaniu jej praw.

↑ KKK 1882.

V. LITERATURA

Bauman Z., *Wspólnota. W poszukiwaniu bezpieczeństwa w niepewnym świecie*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2008.

Benedykt XVI, *Encyklika Caritas in veritate*, Wydawnictwo M, Kraków 2009.

Czaja J., *Aksjologia, prawa człowieka i kultura polityczna Unii Europejskiej*, „Krakowskie Studia Międzynarodowe” 2013, t. 10, nr 2, s. 115-129.

Darowski R., *Filozofia człowieka. Zarys problematyki. Antologia tekstów*, Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna Ignatianum – Wydawnictwo WAM, Kraków 2008.

5 MeM 60.

- Franciszek, *Encyklika Fratelli tutti*, Wydawnictwo M, Kraków 2020.
- Franciszek, *Przemówienie podczas spotkania międzyreligijnego i ekumenicznego z młodzieżą*, Skopje, 7.05.2019, [online:] https://www.vatican.va/content/francesco/pl/speeches/2019/may/documents/papa-francesco_20190507_macedoniadelnord-giovani.html [dostęp: 31.08.2022].
- Grabińska T., *O filozofii Karola Wojtyły i nauczaniu Jana Pawła II w kontekście ochrony osoby i wspólnoty*, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie Wydawnictwo Naukowe – Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa Publicznego i Indywidualnego Apeiron, Kraków 2019.
- Jan XXIII, *Encyklika Mater et Magistra*, Wydawnictwo Tum, Wrocław 1997.
- Jan Paweł II, *Encyklika Sollicitudo rei socialis*, w: tegoż, *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, Społeczny Instytut Wydawniczy Znak, Kraków 2009, s. 433–508.
- Ratzinger J., *Pielgrzymująca wspólnota wiary. Kościół jako komunia*, tłum. W. Szymona, Wydawnictwo M, Kraków 2003.
- Schiller F., *Do radości*, w: *Ponad słowami. Podręcznik do języka polskiego dla liceum ogólnokształcącego i technikum. Zakres podstawowy i rozszerzony. Klasa 2, część 1*, red. M. Chmiel, A. Równy, Wydawnictwo Nowa Era, Warszawa 2019, s. 30.
- Widłak T.H., *Wspólnota międzynarodowa*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2012.

